

POUČENÍ

k formuláři Přehled OSVČ za rok 2023

- Přehled** je povinna předložit osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) příslušnému pracovišti VZP ČR, zpravidla podle místa svého trvalého pobytu, **nejpozději do jednoho měsíce ode dne, ve kterém měla podat daňové přiznání za rok 2023**. Daňové přiznání za rok 2023 se podává u finančního úřadu (dále jen FÚ) nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období (Přehled je pak třeba podat do 2. 5. 2024). Pokud nebylo daňové přiznání podáno do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období a následně bylo podáno elektronicky, prodlužuje se lhůta pro podání na čtyři měsíce po uplynutí zdaňovacího období (Přehled je pak třeba podat nejpozději do 3. 6. 2024). Zpracovává-li daňové přiznání daňový poradce, lhůta se prodlužuje a daňové přiznání za rok 2023 je třeba podat nejpozději do šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období (Přehled je pak třeba podat do 1. 8. 2024). Přehled odevzdává i osoba, která má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti a není povinna daňové přiznání podávat (má nízké příjmy, má pouze příjmy zdaňované zvláštní sazbou daně apod.). **OSVČ, které nejsou povinny daňové přiznání podávat, předkládají Přehled nejpozději do 8. 4. 2024.** Přehled podává také osoba samostatně výdělečně činná, která byla v roce 2023 poplatníkem v paušálním režimu, ale její daň za rok 2023 není rovna paušální dani (např. má příjmy ze samostatné výdělečné činnosti převyšující 1 000 000 Kč, stala se zaměstnancem, plátcem DPH nebo došlo k porušení některých dalších podmínek kdy by daň byla rovna paušální dani).
- Do řádku č. 3 se uvede daňový základ za rok 2023. Daňovým základem se rozumí dílčí základ daně z příjmů ze samostatné výdělečné činnosti podle zákona o daních z příjmů, které jsou nebo by byly, pokud by podléhaly zdanění v České republice, předmětem daně z příjmů fyzických osob z řádku 37 Daňového přiznání (řádek 113 Přílohy č. 1).
- Doplatek pojistného za rok 2023 je splatný nejpozději do 8 dnů po dni, ve kterém byl nebo měl být podán Přehled za rok 2023.** Pro OSVČ, která byla v roce 2023 poplatníkem v paušálním režimu a podala Přehled dříve, než je lhůta pro podání daňového přiznání, je doplatek pojistného **splatný do 8 dnů po dni, kdy mělo být podáno daňové přiznání.**
- Pokud se dodatečně změní skutečnosti uvedené v tomto Přehledu, je OSVČ povinna do 8 dnů ode dne, kdy se o změně dozvěděla, podat **opravný Přehled** a do 30 dnů doplatit dlužné pojistné. Nebyl-li Přehled opraven na základě dodatečně zjištěných skutečností (např. opravné nebo dodatečné daňové přiznání, kontrola FÚ apod.), ale pouze opravuje nepřesně nebo chybně vyplněný Přehled, nejedná se o opravný Přehled, ale jen o opravu řádného Přehledu.
- Povinnosti uvedené v bodech 1, 2, 3 a 4 mají také OSVČ, které ukončily samostatnou výdělečnou činnost. Uvedené povinnosti mají vůči VZP ČR i ty OSVČ, které změnilly zdravotní pojišťovnu v průběhu roku 2023 nebo v roce 2024 před odevzdáním Přehledu (OSVČ je povinna předložit Přehled všem zdravotním pojišťovnám, u kterých byla v daném období pojištěna).
- Do úhrnu zaplacených záloh na pojistné se **zahrnují platby za rok 2023**, provedené do 8. 1. 2024 včetně. **Nezahrnují se platby** penále, pokut, doplatky na základě dřívějších Přehledů a úhrady pojistného za měsíce, v nichž byl pojištěnec „osobou bez zdanitelných příjmů“ (řádek č. 41).
- Prokázaný **přeplatek** použije VZP ČR na účet plátce pojistného ve lhůtě stanované zákonem. Pokud nemá plátce u VZP ČR evidován účet, bude mu přeplatek zaslán poštovní poukázkou. Přeplatky nižší než 200 Kč není možné vracet. Při posuzování výše přeplatku se přihlíží k tomu, zda plátce nemá vůči zdravotní pojišťovně splatný závazek (dluh na pojistném, penále aj.). Pojištěnec uvede v Přehledu, zda žádá o vrácení přeplatku, nebo o jeho použití na úhradu záloh na pojistné v dalším období. V případě, že pojištěnec nevyplní výši přeplatku, bude mu vrácena částka přesahující předpis pojistného evidovaný ke dni podání Přehledu. K promlčení nároku na vrácení přeplatku dochází ve lhůtě stanované zákonem
- Spolupracující osoba**, na kterou je převedena část příjmů a výdajů osoby samostatně výdělečně činné, je považována za OSVČ. Musí tedy být po celou dobu, kdy postupuje jako spolupracující osoba, u zdravotní pojišťovny přihlášena jako OSVČ, musí podávat samostatný Přehled a platit zálohy na pojistné, pokud není od placení záloh zákonem osvobozena (např. je zaměstnancem a zaměstnání je hlavním zdrojem příjmů – viz další bod).
- Prohlášení poplatníka v paušálním režimu**
Počet měsíců vyplní pouze OSVČ, která byla v roce 2023 poplatníkem v paušálním režimu a má povinnost podat za rok 2023 daňové přiznání. OSVČ, která byla poplatníkem v paušálním režimu (i po část roku), má povinnost ve všech měsících výdělečné činnosti dodržet minimální vyměřovací základ (tzn. hodnota řádku č. 4 je shodná s hodnotou řádku č. 6), proto ostatní body v Prohlášení pojištěnce **nevyplňuje**.

10. Povinnost hradit zálohy na pojistné neplatí v měsících:

- a) ve kterých OSVČ byla současně zaměstnancem a **samostatná výdělečná činnost nebyla hlavním zdrojem jejich příjmů**. Pojistné za takové měsíce zaplatí formou doplatku podle bodu 3 Poučení,
- b) ve kterých byla OSVČ po celý kalendářní měsíc uznána neschopnou práce, nebo jí byla nařízena karanténa podle zvláštních právních předpisů.

Osvobození od platby záloh nemusí znamenat, že se nestanovuje minimální vyměřovací základ – viz další bod Poučení

11. Minimální vyměřovací základ pro OSVČ v roce 2023 nebyl stanoven v kalendářním měsíci, ve kterém **po celý tento kalendářní měsíc** trvala některá z následujících skutečností:

- a) plátcem pojistného byl i stát; osoby, za které je plátcem pojistného i stát, jsou uvedeny v § 7 odst. 1 zákona číslo 48/1997 Sb. ve znění pozdějších předpisů (např. nezaopatřené dítě, poživatel důchodu, příjemce rodičovského příspěvku atd.),
- b) v zaměstnání bylo odvedeno pojistné vypočtené alespoň z minimálního vyměřovacího základu platného pro zaměstnance,
- c) OSVČ pobírala nemocenské z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných (při odevzdání Přehledu doloží OSVČ tuto skutečnost potvrzením ČSSZ),
- d) OSVČ byla osobou s těžkým tělesným, smyslovým nebo mentálním postižením, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P podle zvláštního právního předpisu,
- e) OSVČ dosáhla věku potřebného pro nárok na starobní důchod, avšak nesplnila další podmínky pro jeho přiznání,
- f) OSVČ celodenně osobně a řádně pečovala alespoň o jedno dítě do 7 let nebo nejméně o dvě děti do 15 let věku. Za celodenní péči není považována péče u OSVČ, která umístila dítě předškolního věku do školského zařízení na dobu přesahující 4 hodiny denně, nebo dítě školou povinné do školského zařízení na dobu přesahující vyučování, nebo dítě umístila do zařízení s celotýdenním nebo celoročním provozem.

12. Vyměřovacím základem OSVČ je 50 % daňového základu. Minimální vyměřovací základ činí dvanáctinásobek 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství. Z průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství se vychází při výpočtu minimální zálohy.

V roce 2023 činila průměrná měsíční mzda 40 324 Kč. **Minimální měsíční vyměřovací základ** byl roven částce 20 162 Kč (řádek č. 9).

V roce 2024 činí průměrná měsíční mzda 43 967 Kč. **Minimální měsíční vyměřovací základ** je roven částce 21 983,50 Kč. **Minimální měsíční záloha** v roce 2024 činí 2 968 Kč.

13. Zálohu hradí VZP pouze osoba samostatně výdělečně činná, která v roce 2024 není v paušálním režimu.

Nová výše zálohy musí být placena poprvé za kalendářní měsíc, ve kterém byl nebo měl být podán Přehled, a platí se (až na výjimky uvedené dále) ve stejné výši až do měsíce předcházejícího měsíci, kdy bude Přehled za rok 2024 předložen v roce 2025.

Typ zálohy:

Částku 2 968 zapíše OSVČ, pro kterou **platí minimální vyměřovací základ**, a částka vypočtená podle vzorce je nižší nebo rovna hodnotě **2 968**. **Částku vypočtenou podle vzorce** zapíše OSVČ, pro kterou není stanoven minimální vyměřovací základ, nebo pokud je částka vypočtená podle vzorce **vyšší než 2 968**. **Nulu** zapíše OSVČ, která je zároveň zaměstnána a samostatná výdělečná činnost není hlavním zdrojem jejich příjmů. **Nulu** zapíše také OSVČ, která již v roce 2024 nebude samostatnou výdělečnou činnost vykonávat.

Ke změně výše zálohy dochází v těchto případech:

- plátcí je schválena „Žádost o snížení zálohy“ – viz bod 14 Poučení,
- dojde ke změně minimálního vyměřovacího základu,
- změní se skutečností rozhodné pro stanovení minimálního vyměřovacího základu podle bodu 11 Poučení – OSVČ, která není uvedena v bodě 11, musí hradit alespoň minimální zálohu (a naopak),
- změní se skutečností rozhodné pro osvobození od platby záloh podle bodu 10 Poučení – OSVČ, která není uvedena v bodě 10, je povinna hradit zálohu (a naopak).

14. Snížení zálohy není možné bez podání „Žádosti o snížení zálohy“ a jejího kladného vyřízení příslušným pracovištěm VZP ČR. Snížení lze provést na dobu nejdéle do konce kalendářního měsíce, který předchází kalendářnímu měsíci, v němž bude nebo by měl být podán Přehled.

15. Dotazy

zodpoví pracoviště VZP ČR, nebo klientské centrum VZP ČR na telefonním čísle 952 222 222 či e-mailu info@vzp.cz. Obecné informace, seznam pracovišť VZP ČR s čísly účtů a další informace je možné nalézt na internetové adrese www.vzp.cz.